

FREMTIDENS FOLKESKOLE

INDLEDNING

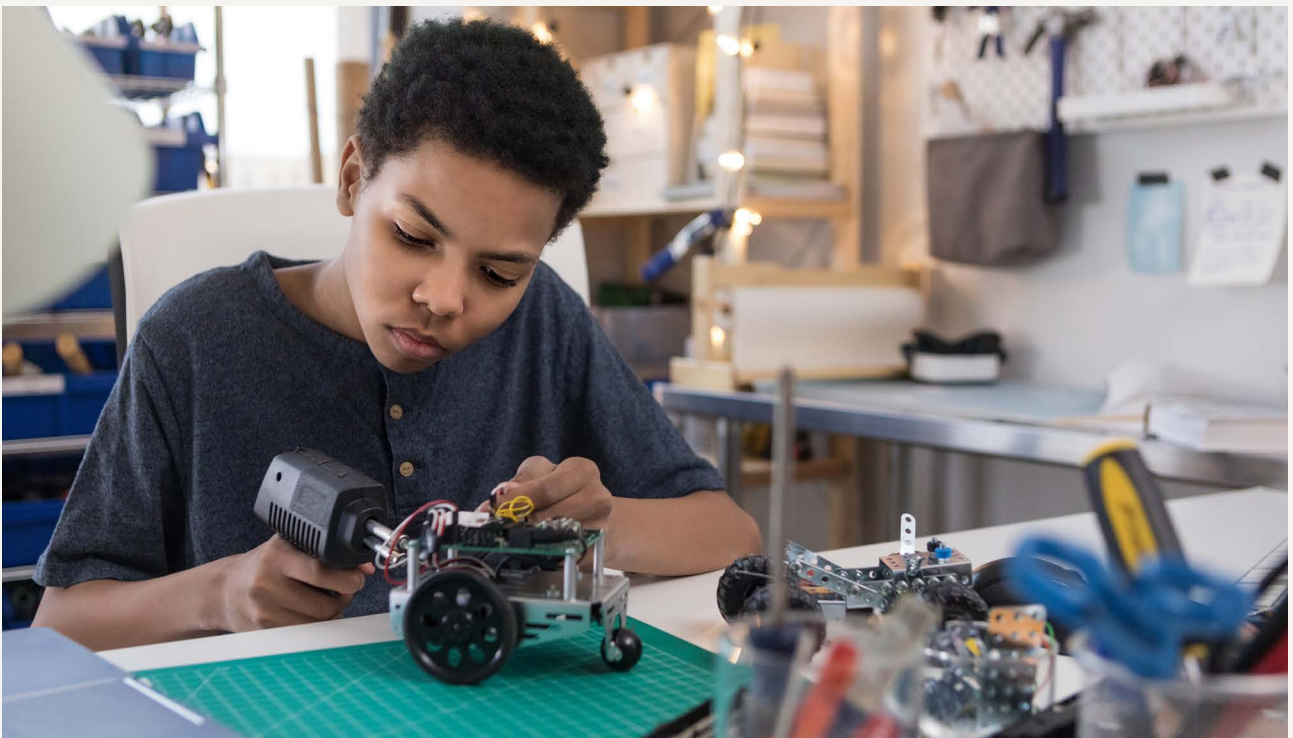
Dansk Industri (DI) og Danske Skoleelever er gået sammen om et folkeskoleudspil med en række forslag til initiativer, der kan understøtte, at eleverne i den danske folkeskole bliver godt rustet til fremtiden.

Folkeskolen er en af hjørnestenene i det danske samfund og danner fundamentet for elevernes videre færd i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Vi skal have en fremragende folkeskole med høje ambitioner for alle elever. Derfor er der behov at styrke kvaliteten i folkeskolen, så børn og unge trives og får de bedste vilkår for at indfri deres fulde læringspotentiale – og dermed få alle talenter i spil. Samtidig er det vigtigt, at folkeskolen indrettes, så den sigter mod det fremtidige arbejdsmarked. Det indebærer, at fagligheder som teknologiforståelse og praksisfaglighed implementeres i undervisningen, så eleverne oplever en aktiv og motiverende undervisning – og samtidig motiveres til at dygtiggøre sig inden for områder, der efterspørges på arbejdsmarkedet.

Den nyeste nationale trivselsmåling viser, at 40,1 pct. af eleverne i 4. – 9. klasse oplever, at undervisningen ofte er kedelig. 29,1 pct. af eleverne oplever, at undervisningen aldrig eller sjældent er spændende. Og 26,8 pct. udtrykker, at de er uenige i udsagnet: undervisningen giver mig lyst til at lære mere. Målingen vidner om, at der i høj grad er behov for ændringer i folkeskolen.

DI og Danske Skoleelever har i dette udspil samlet 12 forslag til ændringer i folkeskolen, som skal bidrage til at højne kvaliteten, så alle elever møder en spændende og virkelighedsnær undervisning, der giver dem lyst til at lære mere.

DI og Danske Skoleelever mener, at alle elever i folkeskolen – uagtet fagligt ståsted – skal have mulighed for at indfri deres fulde læringspotentiale. Vi giver her vores bud på, hvordan folkeskolen kan få et kvalitetsløft, som vil være til gavn for alle elever – og dermed for det danske samfund.

FREMTIDENS FOLKESKOLE – 12 FORSLAG

- #1 Skolerne skal sikre, at flere elever opnår mindst 02 i både dansk og matematik
- #2 Praksisfaglighed skal ind i alle fag på alle klassetrin
- #3 Erhvervspraktik skal være obligatorisk for elever i udkolingen
- #4 Der skal sættes gang i skole-virksomhedssamarbejdet
- #5 Mere samarbejde mellem folkeskoler og erhvervsskoler
- #6 Teknologiforståelse skal være obligatorisk i folkeskolen – både som selvstændigt fag og integreret i andre fag
- #7 Elevers fremmedsprogsfærdigheder skal styrkes
- #8 Fokus på særlige indsatser til fagligt stærke elever
- #9 Fokus på særlige indsatser for ordblinde elever skal fortsættes og styrkes
- #10 Bedre vejledning til erhvervsuddannelserne
- #11 Indeklimaet på folkeskolerne skal forbedres
- #12 Flere udkolings elever skal have fritidsjob

#1 SKOLERNE SKAL SIKRE, AT FLERE ELEVER OPNÅR MINDST 02 I BÅDE DANSK OG MATEMATIK

DI OG DANSKE SKOLEELEVER ANBEFALER, AT

- regeringen udvikler en ny national plan for, at 95 pct. af eleverne i en årgang afslutter folkeskolens 9. klasse med mindst 02 i både dansk og matematik.
- kommunerne forpligtes til at udarbejde konkrete målsætninger for en reduktion af andelen af elever, der forlader folkeskolens 9. klasse uden mindst 02 i dansk og matematik.
- kommunerne forpligtes til at afsætte penge til indsatser på de folkeskoler, der særligt har elever med store faglige udfordringer.

Alt for mange elever forlader grundskolen uden at have fået et tilstrækkeligt grundlag for deres videre færd i uddannelsessystemet. Det er en stor samfundsmæssig udfordring, da denne gruppe af elever får vanskeligere ved at klare sig godt i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet.

I skoleåret 2022/2023 har 9,8 pct. af eleverne på landsplan forladt 9.klasse uden at få mindst 02 i både dansk og matematik¹. De forlader altså 9.klasse uden et tilstrækkeligt grundlag for at kunne starte på en ungdomsuddannelse.

Der er desuden store kommunale forskelle på hvor mange 9. klasseelever, der forlader folkeskolen uden at få mindst 02 i både dansk og matematik. I Lolland-, Odsherred-, Vordingborg- og Albertslund Kommune ligger andelen af elever, der ikke får mindst 02 i både dansk og matematik, mellem 25,6 og 19,9 pct. i skoleåret 2022/2023. I flere nordsjællandske kommuner som Gentofte, Allerød, Hørsholm og Lyngby-Taarbæk ligger niveauet til sammenligning på 2 – 3 pct.

¹ Dansk Industri (2023): To elever i hver klasse består ikke dansk og matematik ved folkeskolens afgangseksamen

#2 PRAKSISFAGLIGHED SKAL IND I ALLE FAG PÅ ALLE KLASSETRIN

DI OG DANSKE SKOLEELEVER ANBEFALER, AT

- regeringen indfører praksisfaglighed som formål i alle fag.
- kommunerne forpligtes til at igangsætte indsatsen, der sikrer, at undervisningen i folkeskolen:
 - er aktiv, praktisk, anvendelsesorienteret og rækker ud mod det omkringliggende samfund.
 - i højere grad fører til, at eleverne udarbejder et produkt eller et event.
- flere afgangsprøver i 9. klasse udformes, så de afspejler det anvendelsesorienterede og praksisnære indhold i undervisningen.
- regeringen iværksætter en uddannelses- og efteruddannelsesindsats af lærere, så de får de fornødne kompetencer til at gennemføre praksisfaglig undervisning.

I 2018 indgik et bredt flertal i Folketinget to aftaler om praksisfaglighed i folkeskolen². Aftalerne indeholder en række initiativer, som skal give de ældste elever i folkeskolen mulighed for at arbejde med deres praksisfaglige kompetencer – og få flere til at vælge en erhvervsuddannelse efter folkeskolen. Initiativerne tæller blandt andet:

- obligatorisk praktisk/musisk valgfag i 7. og 8. klasse
- obligatorisk prøve i praktisk/musisk valgfag i 8. klasse
- styrket praksisfaglighed i den obligatoriske projektopgave i 9. klasse
- mulighed for at udbyde valgfag for elever i folkeskolens 7. – 9. klasse på erhvervsskolerne.

Initiativerne er små skridt på vejen mod en mere anvendelsesorienteret og praksisnær uddannelse. Nogle er lykkedes bedre end andre, men overordnet set er det langt fra nok. Undervisningen i uddannelsen på tværs af fagene retter sig i høj grad mod de gymnasiale uddannelser. Den er stillesiddende og teoretisk sammenlignet med undervisningen på mellemtrinnet³, og motivationen blandt uddannelseseleverne daler. Derfor skal praksisfaglighed ikke blot være et element, der kommer til udtryk i valgfag og projektopgaver. Der er behov for, at undervisningen i både sprog-, natur-, og kulturfag i højere grad er aktiv, problembaseret, scenariebaseret og rettet mod udarbejdelsen af et produkt. Desuden skal den praksisfaglige tilgang til undervisningen ikke kun være et fokus i uddannelsen. Praksisfaglighed skal ind i alle fag på alle trin.

En folkeskole, der i højere grad er kendetegnet ved praksisnær og anvendelsesorienteret undervisning, vil ikke blot være til gavn for elever, der er udfordret af en meget boglig folkeskole. Den vil være en fordel for alle de elever, der bliver dygtigere af både at anvende deres hoved og hænder.

2 Aftale om styrket praksisfaglighed i folkeskolen, juni 2018; Fra folkeskole til faglært – Erhvervsuddannelser til fremtiden, november 2018

3 EVA (2020): Undervisningspraksis i uddannelsen; EVA (2021): Varieret undervisning i uddannelsen – Vidensgrundlag

#3 ERHVERVSPRAKTIK SKAL VÆRE OBLIGATORISK FOR ELEVER I UDSKOLINGEN

DI OG DANSKE SKOLEELEVER ANBEFALER, AT

- regeringen gør en uges erhvervspraktik obligatorisk i 8. klasse.
- kommunerne forpligtes til at hjælpe med at finde erhvervspraktik til de elever, som har behov for det.
- formatet for erhvervspraktikken gentænkes, så:
 - erhvervspraktikken kan gennemføres gruppevis
 - dele af praktikken kan gennemføres digitalt
 - erhvervspraktikken kan deles op og gennemføres ved flere virksomheder
 - erhvervspraktikken kan lægges på forskellige tidspunkter i skoleåret.

Unge skal være klar til at vælge deres videre uddannelsesvej i slutningen af folkeskolen. Men for mange unge er stressede, pressede og usikre på deres valg af ungdomsuddannelse. En undersøgelse fra Danmarks Evalueringsinstitut viser, at 44 pct. af de unge i 8. klasse oplever, at valget af ungdomsuddannelse er forbundet med et stort pres⁴. Der er behov for tiltag i folkeskolen, der kan hjælpe med til, at eleverne bliver mindre pressede og mere afklarede.

Erhvervspraktik giver eleverne mulighed for at afprøve hverdagen i en virksomhed – hvad enten eleverne stifter bekendtskab med ét bestemt job eller flere jobs inden for samme virksomhed. De får erfaringer med jobfunktioner, arbejdsopgaver og miljøet på en arbejdsplads.

Siden skoleåret 2019/2020 har elever i 8. og 9. klasse haft ret til at komme i erhvervspraktik⁵. Men det er ikke en obligatorisk del af undervisningen. Det betyder, at det er forskelligt fra skole til skole, hvordan elevernes ret til at komme i erhvervspraktik understøttes. Nogle skoler planlægger kollektive praktikuger, mens andre skoler ikke gør. På disse skoler skal initiativet til erhvervspraktikken komme fra eleverne selv. Der er således stor forskel på elevernes reelle mulighed for at komme i erhvervspraktik fra skole til skole.

⁴ EVA (2017): Uddannelsesvalg i 8. klasse

⁵ Aftale om styrket praksisfaglighed i folkeskolen, 12. juni 2018

#4 SÆT GANG I SKOLE- VIRKSOMHEDSSAMARBEJDET

DI OG DANSKE SKOLEELEVER ANBEFALER, AT

- kommunerne opfordres til at gentænke praksis for åben skole, så der i højere grad er mulighed for skole-virksomhedssamarbejde i matematik og naturfagene.
- kommunerne forpligtes til at sikre, at skolerne har de nødvendige ressourcer til at gennemføre skole-virksomhedssamarbejde.
- kommunerne opfordres til at investere i en erhvervsplaymaker og i øvrigt opsætte rammer for samarbejdet mellem virksomheder og skoler, så skole-virksomhedssamarbejdet har klare rammer og en fast forankring ved kommunerne – både i forhold til skole-virksomhedssamarbejde og erhvervspraktik.

Flere undersøgelser viser, at det danske arbejdsmarked fremover vil opleve en endnu større mangel på faglærte og STEM-uddannede⁶. Det har konsekvenser for både erhvervslivet, samfundsøkonomien og for mulighederne for at gennemføre den grønne omstilling.

Samarbejder mellem erhvervslivet og folkeskolen i f.eks. naturfagene kan bidrage til, at børn og unge møder rollemodeller, udvider perspektiver og får anledning til at udvikle interesse inden for såvel fritidsliv som arbejdsmuligheder i fremtiden. Det højner chancen for, at de senere kan træffe et kvalificeret uddannelsesvalg på baggrund af viden, evne og lyst.

Alligevel viser en undersøgelse fra Danmarks Evalueringsinstitut, at det blot er 35 pct. af lærerne i folkeskolen, der samarbejder med en virksomhed i løbet af et skoleår⁷. Desuden er danskfaget uden sammenligning det fag, hvor lærerne lægger flest timer til samarbejde med det omkringliggende samfund. Der er et stort potentiale i, at flere lærere samarbejder med virksomheder – samt at samarbejdet i højere grad sker i matematik og naturfag.

⁶ Industriens uddannelser (2022): Beskæftigelseseffekter i industrien af investeringerne i den grønne omstilling

⁷ EVA (2018): Åben Skole – en kortlægning af skolernes samarbejde med omverdenen

#5 MERE SAMARBEJDE MELLEM FOLKESKOLER OG ERHVERVSSKOLER

DI OG DANSKE SKOLEELEVER ANBEFALER, AT

- kommunerne forpligtes til at igangsætte og prioritere et systematisk samarbejde mellem erhvervsskoler og folkeskoler om undervisning af folkeskoleelever på erhvervsskoler
- samarbejdet skal blandt andet have fokus på at udvikle og udbyde valgfag eller kortere undervisningsforløb.

For få unge vælger en erhvervsuddannelse. Mange unge oplever valget af en gymnasial uddannelse som det naturlige valg i forlængelse af folkeskolen, mens valget af en erhvervsuddannelse opleves som et krævende valg for de få, der ved, hvad de gerne vil arbejde med senere hen – eller som ikke kan lide at gå i skole.⁸

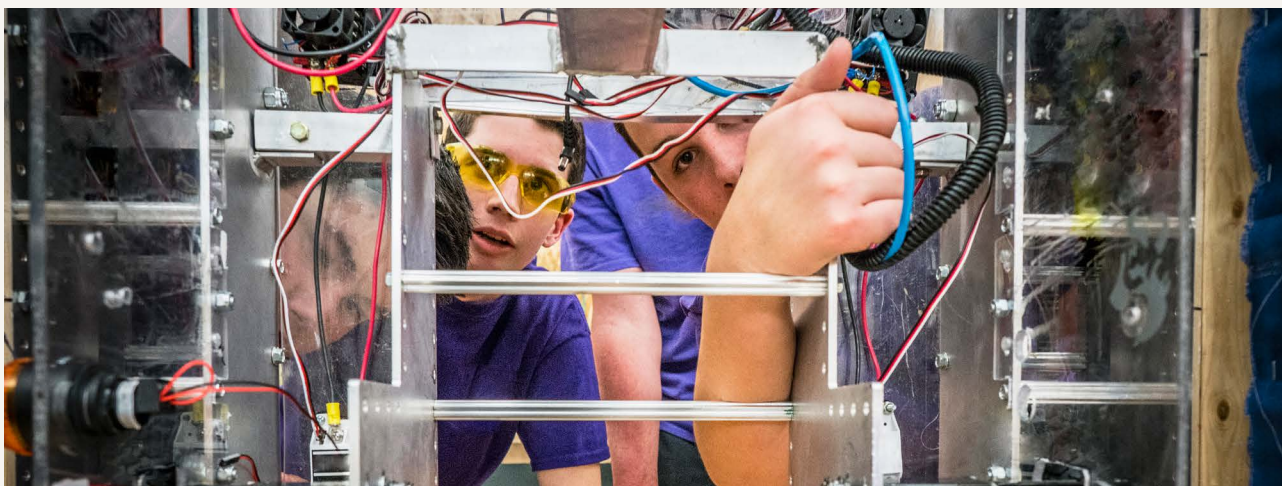
Erhvervspraktik og skole-virksomhedssamarbejde er gode tiltag, når flere unge skal få øjnene op for erhvervsuddannelsernes potentialer, men der ligger ligeledes et uforløst potentiale i en højere grad af samarbejde mellem folkeskoler og erhvervsskoler. Et samarbejde mellem folkeskoler og erhvervsskoler giver eleverne en forsmag på undervisning og læringsmetoder på en erhvervsuddannelse eller en erhvervs-gymnasial uddannelse. Eleverne oplever her, hvordan hverdagen ser ud, og hvilke kompetencer man bruger, ligesom de får mulighed for at prøve sig selv i en ny sammenhæng og overveje egne kompetencer i relation til specifikke uddannelser. Når samarbejdet er bedst, kan det udvide elevernes syn på, hvordan en ungdomsuddannelse også kan se ud – og give dem et bedre grundlag for at kunne vælge ungdomsuddannelse.

Der er stor forskel på samarbejdet mellem folkeskoler og erhvervsskoler på tværs af landets kommuner. Flere kommuner har et stort fokus på samarbejdet mellem grundskoler og erhvervsskoler, men der er samtidig stor forskel på, hvor systematisk samarbejdet er. Nogle steder foregår samarbejdet sporadisk, på få skoler og på initiativ af enkeltlærere. Andre steder er samarbejdet en kommunal prioritet – og foregår systematisk som et velafprøvet koncept, der tilbydes samtlige elever i kommunen.⁹

⁸ EVA (2019): Uddannelsesvalg i 9. klasse

⁹ EVA (2022): Hvordan samarbejder grundskoler med erhvervsskoler om undervisningen?

#6 TEKNOLOGIFORSTÅELSE SKAL VÆRE OBLIGATORISK I FOLKESKOLEN – BÅDE SOM SELVSTÆNDIGT FAG OG INTEGRERET I ANDRE FAG

DI OG DANSKE SKOLEELEVER ANBEFALER, AT

- regeringen indfører teknologiforståelse som separat obligatorisk fag i folkeskolen.
- regeringen indfører teknologiforståelsesfagligheden i folkeskolens øvrige fag med afsæt i erfaringer fra forsøget med teknologiforståelse samt kommunernes arbejde med 'Fablab@school' og makerspaces.
- arbejdsgiverorganisationer, 'Sammen om skolen' og andre relevante parter inddrages i drøftelserne om retningen for faget teknologiforståelse.
- regeringen iværksætter en uddannelses- og efteruddannelsesindsats af lærere, så de får de fornødne kompetencer til at undervise i teknologiforståelse.

Fremtidens arbejdsmarked kommer til at efterspørge stærke digitale og teknologiske kompetencer. Derfor er det også helt afgørende, at børn og unge får teknologi på skoleskemaet.

Forståelse for og viden om teknologi og digitalisering er nødvendige kompetencer i alle fremtidens job – og ikke mindst i forhold til at gennemføre den grønne omstilling. Derfor er det afgørende, at vi indretter skolesystemet, så det sikrer, at alle elever opnår teknologiforståelse og motiveres til at dygtiggøre sig inden for feltet allerede i folkeskolen. Det er ikke kun vigtigt for arbejdsmarkedet, men også for eleverne. For hvis de ikke er med på teknologitoget, risikerer de at blive efterladt på perronen, når det bliver deres tur til at indtage en plads på arbejdsmarkedet. Samtidig vil styrket teknologiforståelse kunne modvirke stereotyper om køn og teknologi.

Fra 2018–2021 afprøvede en række folkeskoler teknologiforståelse ifm. et nationalt forsøg med teknologiforståelse¹⁰. Her arbejdede skolerne med fire kompetenceområder: digital myndiggørelse, digitalt design og designprocesser, computationel tankegang samt teknologisk handleevne. Ligeledes arbejder alle skoler i en række kommuner med teknologiforståelse på baggrund af de fire kompetenceområder i projektet FabLab@School, der er fondsfinansieret. I andre kommuner arbejder folkeskolerne med fondsstøttede makerspaces. Der er gode erfaringer med teknologiforståelse på de skoler, der har arbejdet med fagområdet. Disse erfaringer skal der bygges videre på.

¹⁰ Børne- og Undervisningsministeriet (2021): Forsøg med teknologiforståelse i folkeskolens obligatoriske undervisning

#7 ELEVERS FREMMEDSPROGSFÆRDIGHEDER SKAL STYRKES

DI OG DANSKE SKOLEELEVER ANBEFALER, AT

- regeringen øger det vejledende antal af fagtimer i 2. fremmedsprog (tysk/fransk) med 30 timer årligt i 5. og 6. klasse.
- tyskfaget får et eftersyn med henblik på at undersøge, hvordan faget kan blive mere relevant og anvendelsesorienteret.
- flere kommuner forpligtes til at udbyde fransk i folkeskolen.

Fremmedsprogskompetencer skaber adgang til viden, samhandel og indflydelse, personligt såvel som i arbejdssammenhænge. Tyskland er sammen med USA Danmarks største samhandelspartner – og det er i et økonomisk, dannelsesmæssigt og kulturelt perspektiv afgørende, at danske unge behersker tysk. Fransk er på samme måde et vigtigt sprog at beherske.

Danske virksomheders aktiviteter og samarbejde rækker langt ud over Danmarks grænser. Det betyder, at de har brug for fremmedsprogskompetencer blandt deres medarbejdere. Mere end seks ud af ti danske virksomheder med internationale aktiviteter (62 pct.) pegede i 2021 på, at de får behov for medarbejdere med tyskkompetencer inden for de næste fem år, mens godt hver fjerde virksomhed (26 pct.) angav, at de får brug for medarbejdere, der mestrer fransk¹¹.

I dag er det obligatorisk i folkeskolen at udbyde tysk fra 5. klasse. En undersøgelse fra Københavns Universitet viser dog, at eleverne i folkeskolen ofte savner autenticitet og relevans i tyskfaget og sjældent står i situationer, hvor de anvender deres tyske sprogfærdigheder¹². Derfor oplever eleverne ikke et behov for at lære tysk. Det er ikke obligatorisk for skolerne at udbyde fransk, blot en mulighed. Det bevirker, at mange elever slet ikke får mulighed for at vælge fransk i folkeskolen, da det kun er omtrent hver anden kommune, der udbyder fransk i folkeskolen.

11 DI (2021): Fremmedsprog og dobbeltkompetencer er vigtige for danske virksomheder

12 Daryai-Hansen, P. (2020): Tyskelevers og tyskstuderendes kognition – udfoldet opsummering af undersøgelsens centrale resultater

#8 FOKUS PÅ SÆRLIGE INDSATSER TIL FAGLIGT STÆRKE ELEVER

DI OG DANSKE SKOLEELEVER ANBEFALER, AT

- kommuner forpligtes til at udarbejde en strategi, der understøtter arbejdet med at løfte de fagligt stærke elever
- herunder, at disse elever får særlige tilbud og udfordringer, der stiller dem over for højere faglige krav end de øvrige elever. Det kan f.eks. ske ved, at eleverne nogle timer om ugen tages ud af den almindelige klasseundervisning og undervises sammen med andre elever med lignende behov.

Ca. 33.000 danske skoleelever er højt begavede eller har særlige forudsætninger. Det svarer til én elev i hver klasse i folkeskolen. Men det er ikke sikkert, at læreren opdager eleven.¹³

De fagligt stærke elever mødes ikke altid af de udfordringer, som de har behov for, og mange talentfulde børn og unge keder sig i skolen. Når de unge talenter savner udfordringer i grundskolen, kan det betyde, at de på den ene side mister motivationen for at udvikle deres talent – og på anden side heller ikke får de optimale muligheder for at blive så dygtige, som de kan. En undersøgelse fra Danmarks Evalueringsinstitut viser i den forbindelse, at det er centralt for elevernes motivation, at de møder udfordringer i undervisningen, der passer til deres faglige niveau¹⁴. Det er derfor afgørende, at undervisningen i folkeskolen tilrettelægges, så alle elever bliver udfordret på et passende niveau og får en spændende skolegang. Folkeskolen skal sikre, at også de fagligt dygtigste elever kan indfri deres fulde potentiale. Det understreges i Folkeskolelovens §18, stk. 2, der siger, at det ”påhviler skolelederen at sikre, at det undervisende personale, der er tilknyttet klassen, planlægger og tilrettelægger undervisningen, så alle elever udvikler sig fagligt og alsidigt, herunder socialt, og trives i skolens faglige og sociale fællesskaber.”

Med folkeskolereformen fra 2014 blev der opsat et nationalt mål for, at andelen af de allerdygtigste elever i læsning og matematik skal stige år for år. Børne- og Undervisningsministeriets seneste statusredegørelse for folkeskolens udvikling viser dog, at det nationale mål endnu ikke er indfriet. Udviklingen blandt de dygtigste elever i folkeskolen har siden skoleåret 2014/2015 stået i stampe.

13 KORA (2015): Indsatser målrettet højtbegavede børns fagligeudvikling og trivsel

14 EVA (2018): Elevernes oplevelse af skoledagen og undervisningen

#9 FOKUS PÅ SÆRLIGE INDSATSER FOR ORDBLINDE ELEVER SKAL FORTSÆTTE OG STYRKES

DI OG DANSKE SKOLEELEVER ANBEFALER, AT

- kommunerne forpligtes til at have en kommunal læsekon-sulent, som arbejder for et generelt løft af alle elevers læseevne, og som skolernes læsevejledere kan finde faglig sparring hos.
- kommunerne forpligtes til at udarbejde en kommunal handleplan på ordblind-området, der beskriver faste procedurer og klare retningslinjer for skolernes arbejde på området. Den kommunale handleplan skal blandt andet sikre, at der udarbejdes en individuel handleplan for elever, når de diagnosticeres med ordblindhed.
- kommunerne forpligtes til at igangsætte en efteruddan-nelsesindsats af lærere inden for ordblindområdet, som skal sikre, at det ikke blot er skolernes dansklærere, der har viden om undervisning af ordblinde elever.

Næsten en ud af otte (12 pct.) af eleverne i folkeskolens 9.klasse er blevet testet ordblind i løbet af deres skoletid¹⁵. Det svarer til to til tre ordblind elever pr. 9.klasse. Ordblind elever klarer sig generelt ikke lige så godt fagligt som deres ikke-ordblind jævnaldrende, ligesom de også i højere grad risikerer at få sociale udfordringer i skolen. De faglige og sociale udfordringer kan betyde, at nogle ordblind elever helt mister motivationen for at gå i skole. Når eleverne skal videre til ungdomsuddannelse, viser tal fra Egmont Fonden, at tre ud af ti ordblind unge ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, hvilket er dobbelt så mange sammenlignet med jævnaldrende unge, der ikke er ordblind¹⁶.

I de seneste år har der været et stort politisk fokus på ordblindområdet, som blandt andet har udmøntet sig i udvikling af styrket tidlig opsporing af ordblindhed. Arbejdet med tidlig diagnosticering af ordblindhed skal fortsætte, ligesom der også er behov for et fokus på den undervisning, som ordblind elever får, når de er diagnosticeret.

De ordblind elevers faglige og trivselsmæssige udvikling og gennemførelse af uddannelse er i høj grad påvirket af den undervisning, som eleverne får på tværs af fagene. Når undervisningen tager højde for de ordblind elevers læse- og skrivemangfoldigheder, har eleverne lettere ved at følge med i timerne, og det er også med til at skabe bedre vilkår for, at eleverne udvikler sig fagligt og trives i skolen.

¹⁵ Børne- og Undervisningsministeriet (2022): Næsten en ud af otte af eleverne i folkeskolens 9.klasse er ordblind

¹⁶ Egmont Fonden (2018): LET VEJEN – til uddannelse for ordblind børn og unge

#10 BEDRE VEJLEDNING TIL ERHVERVSUDDANNELSERNE

DI OG DANSKE SKOLEELEVER ANBEFALER, AT

- individuel vejledning om uddannelsesvalg skal være en mulighed for alle elever i udskolingen.
- vejledningen fokuserer på at øge elevernes kendskab til erhvervsuddannelserne og adressere myter, så unge får et mere retvisende billede af de arbejdsvilkår, lønforhold og karrieremuligheder, der gør sig gældende for erhvervsuddannelserne.
- vejledningen i højere grad sker i et samarbejde mellem vejledere og lærere, så lærerne bidrager mere til vejledningsopgaven.
- skoleledelserne understøtter, at lærerne ser vejledningen som en del af den almindelige dannelsesopgave på skolen via tid og ressourcer til opgaven.

Når eleverne forlader folkeskolen, skal de være klar til at vælge en ungdomsuddannelse. Hverdagen i folkeskolen, hvor eleverne stifter bekendtskab med forskellige fag og arbejdsformer, spiller en vigtig rolle i afklaringsprocessen. Samtidig har folkeskolen med "åben skole" fået rammerne til at åbne sig mod det omgivende samfund, så der er et bedre samspil mellem skolen og omverdenen. Flere undersøgelser peger desuden på, at en god valgproces er kendetegnet ved, at de unge inden valget har fået mulighed for at afprøve sig selv i forskellige uddannelses- og jobsammenhænge og reflektere over deres muligheder, interesser og evner. Ikke blot alene eller med forældre, men også sammen med en vejleder eller lærer, der lytter til den unges overvejelser og hjælper med at finde en vej i uddannelsessystemet.

For få unge vælger en erhvervsuddannelse, samtidig med at behovet for faglærte stiger på en række områder. Derfor er det vigtigt, at flere unge får øjnene op for de muligheder, der ligger i en erhvervsuddannelse. En undersøgelse fra Danmarks Evalueringsinstitut viser, at unges fravalg af en erhvervsuddannelse i høj grad er påvirket af myter¹⁷. Mellem 17 og 23 pct. af studerende på en videregående uddannelse, der har overvejet en erhvervsuddannelse, tilkendegiver, at de var af den overbevisning, at det faglige niveau på erhvervsuddannelserne er for lavt, at lønnen er for lav, og arbejdsvilkårene er dårlige. Men fakta er, at der er stor forskel på erhvervsuddannelserne både hvad angår fagligt niveau, arbejdsforhold og løn. Vejledningen spiller her en vigtig rolle i forhold til at aflive disse myter.

17 EVA (2022): Overvejelser om erhvervsuddannelse blandt optagne på videregående uddannelser

#11 INDEKLIMAET PÅ FOLKESKOLERNE SKAL FORBEDRES

DI OG DANSKE SKOLEELEVER ANBEFALER, AT

- kommunerne forpligtes til at opsætte sensorer i klasselokaler og faglokaler på alle folkeskoler, så lærere og elever kan lufte ud, når sensoren gør dem opmærksom på f.eks. for høj koncentration af CO₂ eller for høje temperaturer.
- regeringen øger anlægsrammen til opgaver, der specifikt vedrører energireoveringer, som forbedrer indeklimaet på folkeskoler.
- regeringen igangsætter en undersøgelse af muligheden for at lade arbejdsmiljøloven gælde for såvel elever som lærere.
- kommunerne forpligtes til at sikre valg og uddannelse af undervisningsmiljø-repræsentanter.

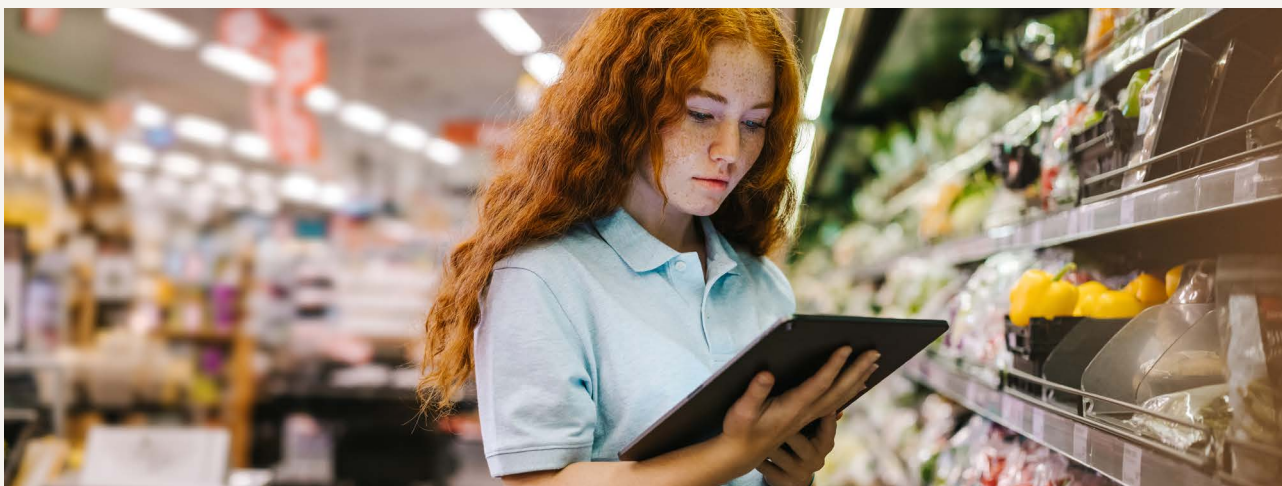
Folkeskolen skal give eleverne de bedste betingelser for læring. Der er mange elementer, der spiller ind i den ligning, herunder lærerkompetencer, undervisningsformer og socioøkonomi. Herudover er det videnskabeligt bevist, at der er sammenhæng mellem indeklimaet i skolerne og elevernes læring¹⁸. Børns præstationsevne i folkeskolen samt i deres efterfølgende uddannelse er påvirket af temperatur, luftkvalitet (CO₂ koncentration), støj, samt dagslys og belysning i klasselokalet.

Et dårligt indeklima kan påvirke elevernes præstation og læring med op til 10 pct. – det vil sige et helt år i folkeskolen. F.eks. løser børn skoleopgaver 12 pct. hurtigere og 2 pct. mere korrekt, når tilførslen af udeluft er tilstrækkelig til, at CO₂-koncentrationen i klasselokalet er 900 ppm i stedet for 2100 ppm. Og prøve- og eksamensresultater er 5 pct. bedre, når udelufttilførslen resulterer i, at CO₂-koncentrationen i et gennemsnitligt klasselokale er 900 ppm i stedet for 2400 ppm. Alligevel viser undersøgelser, at luftkvaliteten i klasseværelserne i de danske folkeskoler i mange tilfælde er dårlig¹⁹. Ligeledes er belysningen ofte for lav og lydniveauet for højt. Der er altså med andre ord et stort læringspotentiale i at sikre et godt indeklima for eleverne i de danske folkeskoler.

¹⁸ Teknologisk Institut (2021): Branchevejledning for indeklima i skoler

¹⁹ Astra (2021): Indeklima og trivsel i undervisningsmiljøer

#12 FLERE UDSKOLINGSELEVER SKAL HAVE FRITIDSJOB

DI OG DANSKE SKOLEELEVER ANBEFALER, AT

- kommunerne forpligtes til at arbejde systematisk med at få flere unge i fritidsjob. Kommunernes arbejde med fritidsjob skal bl.a. ske ved at:
 - vejlede alle elever i 8. – 10. klasse i, hvordan man søger og passer et fritidsjob. Den systematiske fritidsjobindsats kan f.eks. være forankret i den kommunale ungeindsats (KUI).
 - altid have fritidsjobprojekter i boligsociale områder.
- regeringen bør gøre det mere enkelt for virksomheder at have unge ansat for at understøtte flere fritidsjob. På den ene side skal det være trygt og sikkert for medarbejdere at arbejde, på den anden side skal reglerne for fritidsjob være gennemsigtige og ikke gøre det unødigt besværligt for virksomheder at ansætte unge.

Ved at have et fritidsjob får unge gode værktøjer med sig i rygsækken; de prøver at være en del af arbejdsmarkedet, bliver bedre til at strukturere deres tid, lærer mødestabilitet – og opbygger social kapital, som de kan tage med sig videre.

Flere og flere danske forskningsresultater viser, at fritidsjob er gavnligt for unge. F.eks. finder VIVE, at fritidsjob mindsker risikoen for som 18–24 årige at opleve længere perioder uden for job og uddannelse²⁰. Og forskere fra Aarhus Universitet finder, at fritidsjob har en gavnlig virkning på skolepræstationer, giver lavere ungdomskriminalitet og hurtigere start på gymnasial uddannelse²¹.

Fritidsjob er et eksempel på en løsning, hvor erhvervslivet kan bidrage til, at flere unge opnår værdifulde kompetencer og erfaringer, som kan være med til at sikre, at færre unge senere står uden for uddannelse og job. Samtidig kan virksomhederne i højere grad få løst nogle typer af opgaver af unge i fritidsjob.

²⁰ VIVE (2019): Unge uden job og uddannelse – hvor mange, hvorfra, hvorhen og hvorfor? – En kortlægning af de udsatte unge i NEET-gruppen

²¹ Lesner et al (2018): Life Skills Development of Teenagers through Spare-Time Jobs

Dansk Industri

Danske
Skoleelever